

Mindenhol más és más volt a követelmény. Egyik helyen 10—20 olvasót kellett szereznie az aktívának, máshelyt könyvtári munkát kellett végeznie elnyeréséért. Ismét másutt a legaktívabb olvasók is megkaphatták. Úgy véljük, helyes lenne gondolkodni a dolgon és megbeszélni azokat a feltételeket, amelyek teljesítéséért jelvényt kaphat valaki.

A felolvasások kérdése. Mint legutóbbi számunkban írtuk, igen sok vidéki, de néhány budapesti könyvtáros is tartott cséplőgépeknél és egyéb helyeken felolvasásokat. Ezeket — a kezdet nehézségeinek legyőzése után — általában szívesen fogadták a dolgozók. Néhány könyvtárban (például Tiszanánán) rendszeresen, minden vasárnap délután, vagy más időben olvasott fel a könyvtáros. A tapasztalat azt mutatta, hogy ott, ahol a könyvtáros szépen, művészién olvasott — igen szívesen, egyre nagyobb számban hallgatták. Jól felolvasni gyakorlat kérdése, de nemcsak gyakorlaté — adottság is kell hozzá. Feltehető: nem minden könyvtárosunknak van meg ez az adottsága. Viszont nyilvánvaló, a legkisebb faluban is akad néhány olyan ember, aki szépen, érthetően, élvezetesen tud hangosan olvasni. Csak meg kell találni őket. Feltesszük a kérdést: indítsunk-e versenyt a »jó felolvasó« címért? Mi úgy gondoljuk, hogy ez helyes lenne. A verseny hozzásegítené a jó felolvasók megtalálásához, akik aztán nagy segítségére lennének a könyvtárosnak.

Csak néhány problémát vetettünk fel a lappal és a versennyel kapcsolatban. Kérjük levelezőinket, mondják el róluk véleményüket, de írjanak más kérdésekről is és segítsék elő levelezőkonferenciánk eredményességét.

ZOLNAY VILMOS

felelős szerkesztő

Segítsék könyvtáraink a pártoktatást

1.

Az ideai pártoktatási évad kezdetén vagyunk. Szerte az országban készülnek a pártszervezetek, hogy az ideai oktatást az eddiginél is magasabb színvonalra emeljék. Az a nagyarányú aktivizálódás, amely a párt- és kormányprogramm bejelentése és döntő pontjainak megvalósítása óta, az ország minden pártszervezetében megindult, éreztetni fogja hatását az oktatásban is. Magasabb színvonalú viták, az anyag konkrétabb és több ismeretet kívánó megtárgyalása, az elmélet és gyakorlat szorosabb összefonódása, a helyi szempontok erőteljesebb kiemelése fogja jellemezni ezt az oktatást.

Mindez megkívánja, hogy könyvtárosaink is alaposabban készüljenek föl. A könyvtárosok segítségét a szervezett pártoktatás nem nélkülözheti. De milyennek kell lenni ennek a segítségnek? Milyen eszközöket kell igénybevennie a könyvtárosnak, hogy ez a segítség ne csak látszatsegítség, hanem valóságos támogatás legyen?

Mielőtt ezt a kérdést megvizsgálónk, legtermészetesebb, ha rövid áttekintést adunk arról, hogy mit tettek ezen a területen a Szovjetunió könyvtárosai.

A Szovjetunió könyvtárosai mindenekelőtt is igen élénk kapcsolatot tartanak fenn a különböző pártszervezetekkel. Ez a kapcsolat egyetemes, nemcsak a moszkvai, leningrádi és más nagyobb városi könyvtárakra vonatkozik, hanem a falusiakra is, megtalálható a távolkeleti vidéken is.

Az ivanovoji városi Gorkij Könyvtárban például a városi pártbizottság képviselője egy, a könyvtárosok és propagandisták közös értekezletén vázolta azokat a feladatokat, amelyek a tanév folyamán a könyvtárosokra várnak a politikai oktatás minden formájában. Az előadás első közvetlen eredménye az volt, hogy lehetővé vált az állomány kiegészítése s a pártoktatási írodalom teljesebb kiválogatása.

A közös értekezletből ösztönzést merítve, az ivanovoji városi könyvtár dolgozói beszélgetéseket folytattak az olvasókkal: kiderítették, ki dolgozik közülük propagandistaként, ki tanul politikai körökben és iskolákban, ki tanulmányozza önállóan a marxizmus-leninizmus klasszikusait stb.

Mindezen előmunkálatok elvégzése után megkezdték az olvasókkal való egyéni foglalkozást, a konkrét segítségnyújtást a pártoktatásban. A könyvtárosok útmutatása nyomán száz és száz elvtárs kapott komoly segítséget a pártoktatási anyag elsajátításához.

Taraszova elvtársnő például, aki Ivanovo város egyik gyárának munkásnője, eleinte politikai iskolába járt. Nem elégedett meg azonban a tankönyvvel és elolvasta a könyvtáros által ajánlott kiegészítő irodalmat is. Fokozatos előkészítéssel jutott el azután a Szovjetunió Kommunista Pártja magasabbfokú tanfolyamára. A könyvtáros közvetlen segítsége nélkül ez sokkal nehezebben ment volna, vagy el sem érhetne volna ilyen rövid idő alatt.

Kiragadtunk egy városi könyvtárat, melyben mint egy cseppben, tükröződik az egész tenger. Az ivanovói városi könyvtárhoz hasonlóan a többi szovjetunióbeli könyvtár is nagy mértékben kiveszi részét a pártoktatás segítéséből. Biztosítják a propagandisták és hallgatók számára a szükséges könyveket, ajánló bibliográfiákat állítanak össze, módszertani-didaktikai anyagot gyűjtenek, összeszedik a propagandisták által a sajtóban közzétett anyagot és azokból albumokat készítenek. Népszerűsítik azokat az intézkedéseket, amelyeket a párt a káderek ideológiai és politikai színvonalának emelése érdekében hoz.

Igy például az osztaszkoovi (Kalinin-vidéki), szomonovszki (Gorkij-vidéki), monzolinnszki (Autonóm Tatar Köztársaságbeli) stb. könyvtárakban rendszeresen népszerűsítik a marxizmus-leninizmus klasszikusainak műveit.

Hogy a határvidéki vagy távolabbeső körzetek pártoktatásban részvevői számára biztosítsák a megfelelő anyagot, a Szovjetunió könyvtárosai a könyvtárközi kölcsönzést a legszélesebb méretekben felhasználják. Mindennapos eset, hogy egyes könyvek több ezer kilométert is megtesznek repülőgépen, hogy így eljussanak a kívánt helyre.

Az anyag beszerzésének maximális biztosításán, a módszertani és ideológiai bibliográfiákon és a propagandistákkal való egyéni foglalkozáson kívül a szovjet könyvtárosok más, mélyebbre ható, fejlettebb eszközöket is igénybe vesznek. Gyakran tartanak konzultációkat a módszertani foglalkozás kérdéseiről, konferenciákat és könyvismertetőket a pártoktatás politikai anyagából. Például a gorkiji, ivanovói és rosztovi állami tudományos nagykönyvtárban és más könyvtárakban is felolvasás-sorozatokat rendeztek a párttörténeetről, a politikai gazdaságtanról és a nemzetközi helyzetről. A felolvasásokat legtöbbször irodalmi részletekkel éleníttették. Az uljanovi területi könyvtár 12 előadásból álló előadás-sorozatot rendezett Lenin életéről és munkásságáról.

Gyakran rendeznek a szovjet könyvtárak kiállításokat. Különösen szép munkát végez ebben a tekintetben a viborgi kultúrház könyvtára, ahol a propagandisták és agitátorok számára külön speciális sarkot rendeztek be s oda összpontosították a számukra szükséges anyagot.

A kiragadott példák azt mutatják, hogy a Szovjetunió könyvtárai a legkülönbébb eszközökkel élnek, hogy a pártpropagandistákat és szemináriumi hallgatókat az oktatási anyag elsajátításában segítsék. Az egyéni és tömegpropaganda, a képszerű és írásos dokumentációs anyagösszeállítás, a bibliográfia és konzultáció egyaránt fontos tegyverei ennek a munkának. S a szovjet könyvtárosok tömegével kapják a leveleket volt olvasóiktól, akik köszönetüket fejezik ki a pártoktatásban nyújtott segítségért.

2.

Ezek után nézzük meg: milyen segítséget adtak a mi könyvtáraink a pártoktatáshoz, mi ennek a segítségnek főerőssége és hol mutatkoznak gyengeségek?

Magától értetődő, hogy a pártoktatásban a legnagyobb segítséget a tudományos nagykönyvtárak adják, hiszen ideológiailag képzett könyvtárosok, a megfelelő létszámú személyzet és az ideológiai oktatás minden kérdését felölelő irodalom itt található meg legteljesebb mértékben. A fővárosi nagykönyvtárak a pártoktatás segítése terén a legtöbbet a következő három területen végeztek: az anyag maximális beszerzése, kiállítások a pártoktatás anyagából, ajánló bibliográfiák készítése.

Könyvtáraink felismerték, hogy elsőrendű kötelességük a marxizmus-leninizmus klasszikusainak és általában a legfontosabb ideológiai anyagnak minél nagyobb példányszámban való beszerzése. A Közgazdasági Egyetem Könyvtára például a Párttörténet-ből több mint 400 példánnyal rendelkezik, melynek fele olvasóteremben van elhelyezve, másik fele kölcsönözhető. A »Leninizmus kérdései« 240 példányban van meg a könyvtárban, 120 az olvasóteremben, 120 a kölcsönzőben. Szóval: »A szocializmus közgazdasági problémái...« 100 példányban foglal helyet a könyvtárban, az előb-

bihez hasonló elosztásban. Ha a többi budapesti nagy tudományos könyvtár nem is éri el ezeket a példányszámokat, de mindegyik igyekszik beszerzésében döntő szerepet biztosítani az ideológiai könyveknek.

A pártoktatás egyik legkomolyabb segítése általában a bibliográfiai segítségével történik. Majdnem minden nagyobb könyvtár készít bibliográfiákat, amelyeknek egy része szoros kapcsolatban áll a pártoktatás anyagával. Az Egyetemi Könyvtár például a Nagy Honvédő Háborúról készített bibliográfiát, amely négy részből áll. 10 könyv ideológiai, 17 a háborúról szóló szépirodalmi, 7 a partizánharcról és 5 a hátszág hőseiről szóló szépirodalmi mű. Ugyancsak az Egyetemi Könyvtár bibliográfiát készített a szocialista iparosítás kérdéséről. Ez kb. 120 könyvet, illetőleg cikket ölel fel. Bibliográfiát készített a könyvtár az ideológiai oktatásnak a nemzetközi helyzet által annyira előtérbe helyezett részéről, az igazságos és igazságtalan háború kérdéséről is.

A Közgazdasági Egyetem Könyvtára a politikai gazdaságtan körébe vágó bibliográfiákat készíti.

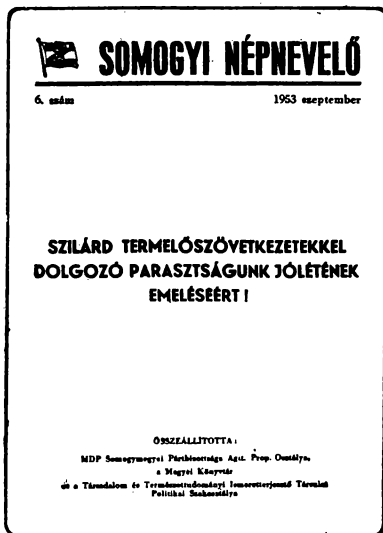
Ezek a bibliográfiák általában komoly segítséget nyújtanak a pártoktatásban résztvevőknek. Talán egyetlen hiányosságuk, hogy nem részletezők, nem tartalmaznak annotációt.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár bibliográfiai osztálya abból kiindulva, hogy a pártoktatást közvetlenül érintő bibliográfiákon kívül szükség van olyan bibliográfiákra is, amelyek a propagandisták mellett a pártbizottságok munkatársainak, a népnevelőknek, pártiskolai előadóknak munkájuk, illetve továbbképzésük szempontjából fontosak, egész sereg olyan bibliográfiát készített — annotált bibliográfiákat —, amelyek átfogóbb politikai kérdések anyagát foglalják magukban. Így adta ki a »Szovjetunió története« a szépirodalomban» című bibliográfiáját, amely hasznos segédanyag a Párttörténet tanulmányozásánál és »Mit olvassunk hazánk történetéről« című bibliográfiáját, s most készíti egy olyan bibliográfiát, amely az utolsó 50 év magyar politikai történelmét ábrázoló szépirodalmi műveket tartalmazza és ilyen módon komoly segítséget fog nyújtani a magyar párttörténet tanulmányozásához. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár népszerű »Mit olvassunk« bibliográfiái, melyek a békeharcról, a népi demokratikus országok irodalmáról, Lenin és Sztálin műveiről és a róluk írt művekről szólnak, szintén a pártoktatás szolgálatában állnak.

De nemcsak a budapesti nagykönyvtárak készítenek bibliográfiákat, hanem a kisebb fővárosi és vidéki könyvtárak is. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 6. számú, Verpeléti-úti fiókjában azokat a szépirodalmi műveket állítja össze, amelyek a párt és tömegek kapcsolatát ábrázolják. A Somogy megyei könyvtár az új kormányprogrammal kapcsolatos könyveket, cikkeket állította össze nemrégiben a megyei pártbizottság részére.

A pártoktatást segítik elő a különböző kiállítások. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár a múlt oktatási évadtól kezdődően a párttörténeti konferenciák kötelező és javasolt irodalmát vitrinekben helyezi el a raktári helyszám megjelölésével, hogy egyrészt szemléltető képet adjon a konferenciahallgatóknak az elvégzendő anyagról, másrészt megkönnyítse a könyvek kikeresését. A többi budapesti nagykönyvtár is időnként kiállításokat rendez.

Amint látjuk, a könyvbeszerzés, a bibliográfia és a kiállítások vonalán könyvtárainknak nincs szegyenkezni valójuk. Ha elő is fordulnak hibák — párhuzamos bibliográfiák készítése, kiállítások kampányszerűsége stb. — az elért eredmények komolyak és számos propagandista, népnevelő, szemináriumi hallgató munkáját mozdították elő.

De ennél tovább nincs. Meg kell mondanunk, hogy mindazokon a területeken, amelyek nem oldhatók meg csak könyvtárilag, hanem a pártbizottságokkal, pártszervezetekkel való szoros együttműködés segítségével hajthatók végre, ott úgyszólván alig történt még komoly kezdeményezés. Könyvtárainkban nem egyszer felvetődött már, hogy konzultációt rendeznek a pártpropagandisták bevonásával, politikai könyvismertetőt tartanak a pártoktatás anyagából, ezek a tervek azonban, amilyen gyorsan felvetődtek, épp olyan gyorsan el is aludtak. Az a segítség, amit a könyvtárak a bibliográfiaikkal, kiállításokkal és maximális könyvbeszerzésükkel nyújtanak a pártoktatás számára, túlnyomórészt technikai, időt megtakarító és a tanulást fizikailag megkönnyítő segítség. Pártbizottságaink, pártszervezeteink gyakran nem is tudják, milyen segítséget nyújthatnának a könyvtárak számukra. A kapcsolat elég gyér, nem annyira szervezett, különösen vidéken, ahol legtöbbször ott van meg, ahol a könyvtáros maga is propagandista, vagy a pártbizottság, illetve az alapszerv tagjai maguk is olvasói a könyvtárnak.

3.

Mik tehát a teendők? Meg kell találni a lehetőségét annak, hogy a pártmunkás-könyvtárak dolgozói és az általános könyvtárak dolgozói kicserélhessék tapasztalataikat. A könyvtáraknak el kell juttatniuk kiadványaikat a pártbizottságokhoz. Visszás állapot például, hogy a VIII. ker. pártbizottságnak úgyszólván egyetlen kiadvány sincs a birtokában a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár bibliográfiai osztályának bibliográfiai terméséből. Segítségére kell lenni a könyvtárosoknak a pártbizottságok, párttitkárok és pártmunkás-könyvtárak részére készítendő speciális anyagok összeállításában. A budapesti Pártoktatók Háza számára például komoly segítség lenne, ha a könyvtárakban fekvő helyi vonatkozású anyagok, a legfrissebb folyóiratokban található világ-gazdasági és egyéb statisztikai adatok különböző összeállítások keretén belül a Pártoktatók Házához eljuttatva, a pártoktatás élő, konkrét anyagává válhatnának.

Csak egypár példát említettünk. Lehetne szaporítani őket. Mi kell mindehhez? A könyvtárosok részéről: elméleti színvonaluk mind magasabbra emelése, mely nélkül az olvasóknak nem tudnak komoly segítséget nyújtani abban, hogy egy-egy kérdéshez milyen könyvet ajánljanak; széleskörű bibliográfiai és könyvészeti ismeretek, amelyek nélkül nem képesek a pártoktatás anyagát a rejtett tartalékokból, tehát a gyűjtemény-kötetekben szerényen meglapuló, vagy egyúttal folyóiratokban elhelyezett cikkekből, előteremteni és ezzel az olvasó maximális kielégítését elérni; végül arra kell törekedniük, hogy a pártbizottságokkal és pártszervezetekkel saját kezdeményezésükre mindehhez felvegyék a kapcsolatot.

A pártbizottságokra és pártszervezetekre szintén komoly feladatok hárulnak. Meg kell szünnie az egyes pártszervezeteken belül ma még sokszor le nem küzdött hangulatnak, amely jelentéktelennek tartja a könyvtáros munkáját. A pártbizottságoknak és pártszervezeteknek kérni, követelniük kell a könyvtáraktól a segítséget és törekedniük kell, hogy a könyvtárosokat időnként beszámoltassák könyvtári munkájukról, a bátorításnak és ellenőrzésnek egyaránt szükséges módszerével élve.

Mindez természetesen — ha szűkebb keretek között is — az üzemi és falusi könyvtárakra is vonatkozik. Ha eszközeik szerényebbek is, feladataik a nagyobb könyvtárakéhoz hasonlóak. Október 15 után az ország minden részében munkások, dolgozó parasztok, értelmiségiek kezükbe veszik a könyvet, hogy a Szovjetunió dicsőséges Kommunista Pártjának, a kapitalizmus bukását matematikai törvényszerűséggel bizonyító politikai gazdaságtannak és a Szovjetunió Kommunista Pártjának nyomdokaiiba lépő magyar pártnak a történetét tanulmányozzák. Nekünk könyvtárosoknak és a pártszervezetek funkcionáriusainak, tanulmányoznunk kell a szovjet könyvtárosok pártoktatási munkáját, meg kell keresnünk a minél szélesebbkörű együttműködés lehetőségét, hogy hazánkban még magasabbra emelhesük párttagságunk elméleti színvonalát.

SZALAI GYÖRGY

a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
munkatársa